

C:\Users\Plazma\Desktop\Knhy.pdf\Kipling_Rudyard-Pisne_muzu.PDB

PDB Name: KIPLING.TXT

Creator ID: REAd

PDB Type: TEXt

Version: 0

Unique ID Seed: 0

Creation Date: 30.5.2005

Modification Date: 1.5.1935

Last Backup Date: 1.1.1970

Modification Number: 1

Rudyard Kipling
ZPĚV MUŽŮ

Přeložil Otokar Fischer

ZPĚV DĚTÍ
Ó rodná země, my jsme tví
láskou a prací svou budoucí;
až v muže a ženy dozrajem,
vše, čím nás pěstila, si vem!

Laskavý otče tam v nebesích,
neoslyš prosby dětí svých;
přes věky most nám stavět dej,
neposkvrněný odkaz přej!

Nauč nás v mládí jařmo nést,
v srdci mít víru, pravdu, čest;
a našim příštím zjevuj dnům
pravdu, jež vládne národům.

Jak ovládat se, nauč nás,
nad sebou bdít a v každý čas;
když oběť přinášet se má,
oběť to nebud' ničemná!

Nauč nás, soudcem uznávat
jen Tebe a ne druhy snad;
tak ujdem, vždy jen v stopě Tvé,
hrozbě i přízni lokajské.

Síle nás nauč, být útěchou
slabým, kdož bez opory jsou;
naš sen a naše jednání
toho, kdo mdlý, necht' nezraní!

Smíchu nás nauč, jejž děcko zná,
i slastem bez hořkého dna
i odpouštění vinám všem
i lásce k všemu pod sluncem.

Mateřská země, z té duše své
chcem bránit, zač padli otcové;
pro všechny věky budoucí
mozkem i rukou i srdcem jsme tví.

ZPĚV BĚLOCHŮ

Tady je číš — z ní pije bílý muž,
když křivda se napravit má;
zde druhá je číš — a na jejím dně
zášť starého světa je zlá.
My vypili číš, tu hořkou, hořkou číš,
jen ssedlinu vylili z ní.
A blažen je svět, jestliže bílý muž
bělošskému zítřku připíjet smí!

Toto je krok — jím kráčí bílý muž,
cizí kraj když očistit jde,
pod nohou kov a nad hlavou blesk,
hlubinu tam i zde.
Tou cestou my šli, vlhkem a v bouř my šli
a hvězdy své viděli plát.
A blažen je svět, když kráčí po něm krok
sevřených bělošských řad.

Takto přísaha zní, když staví bílý muž
v dalekých krajích svůj dům:
"Bud' svobodu nám a svobodu pro náš rod -
bud' válku tuzemcům!"
My dostáli slovu: naši přísahu znej

pobitých junáků stín!
A blažen je svět, když znova bílý muž
svou přísahu promění v čin!

ZPĚV MOUDRÝCH DĚTÍ

Když večer se sklání v kalno své
a umírá den, sotva počal se dnít,
když v mlhách to zebe, ó pánové,
jak hořko je pod Velkým vozem žít!

Tam daleko na jih je záření —
milion rozlitých oštěpů dne;
a v každém tom kopí kus spasení
nad naším rodným dnem žhne.

Létavé ryby vůkol nás,
letící ohně za kýlem —
dům našich otců nás volá zas,
pro spásu duší se vrátit chcem.

My pozbyli práv svých vrozených,
my přišli o svého dětství dar,
my zapomněli, jak svítí jih,
my zapomněli, jak voní žár.

Kdo pod helmou chodí tropickou,
kde denně slavněj se slunce skví,
ti z domu našeho otce jsou,
ti přijmou nás, ti pochopí.

Půjdem zpět dveřmi bez závor,
kudy pasáty fičí rok co rok,
kde jsou klenby, jak znal je nevinný tvor,
kde k navlhlým dlažbám bosý lne krok.

Tam, kde pod lunou omdlévá květ,
k žab marnivě nočním prozpěvům,
k banánovníka vějířům zpět,
jichž táhlý nás v mládí vždy uspával šum!

Kouzlo, jímž čaruje cesta i práh,
sejme z nás mdlouhu těch severských zim,
a hudba i obzor a dusno i pach
promluví slovem zas prosluněným.

Zem nechce přísahu lákat z nás,
ni moře, naše láska, ni ctitel náš, vzduch.
Proč v dům svého otce se vracíme zas,
to jenom anglický nechápe duch!

BŘÍMĚ BĚLOCHŮ

To bělochů je břímě:
své syny vyšlete,
ať v cizích krajích slouží
těm, jimž prý pány jste;
ať obranný jsou pancíř
divochům divných ras,
z nichž každý plaše zírá,
půl děcko a půl d'as.

To bělochů je břímě:
svou pýchu nedat znát;
mít nervy ze železa;
a třeba tisíckrát
vždy opakovat znovu,
že spásu dá jen klid;
zisk hledat pro jiného;
a za jiné se dřít.

To bělochů je břímě:
boj věčně podnikat,
vyhlásit zápas moru
a nasycovat hlad;
a válka-li se končí,
v níž o věc míru jde,
pohanů blud a tupost
vše v niveč uvede!

To bělochů je břímě:
ne králů doprovod,
však všední metařina
a nevolníků pot.
Zde přístav — nevkročíš tam,
však dej zaň život svůj!
Zde silnice: ne sobě
ji krví dobuduj!

To bělochů je břímě,
to dávná jejich mzda:
od těch, jimž neseš dobro,
jen zášť, jen úhona;
a pokřik těch, jež zvolna
uvádíš k světlu dne:
"Chcem zpátky v nevolnictví
a k egyptské své tmě!"

To bělochů je břímě;
k mdlobě se nesmíš znát,
ni frásí o svobodě
svou mdlobu zastírat.

At' tak, at' onak jednáš,
ten dusný, chmurný lid
tím vším chce jen tvým bohům
a tobě přitížit.

To bělochů je břímě:
je navždy po dětství,
je veta po předčasném
a levném vítězství:
ted nevděčné jdi dílo
— vždyť muž jsi! — podniknout,
k moudrosti zrej a předstup
před sobě rovných soud!

PĚŠÍ POSEL DO HOR

Ve jménu císařovny Indie,
vy knížata džunglí, s cesty a klid!
Tak rušno ted' večer zde v lesích je —
my vyhnanci zprávu chcem z domova mít.
At' klidí se lupič, lev z dalek at' vyje —
ve jménu císařovny: pošta do Indie!

Zvoneček cinká: už stoupat se jal,
jak soumrak se snáší sem do horských míst.
Má na zádech vaky a na krku šál
a za pasem zastrčen úřední list;
v něm datum příjmu i vypravení je:
"Po pěším kurýru. Pošta do Indie."

Je rozvodněn potok ? Nu, brod' se či pluj!
Jsou zamoklé cesty ? Na svah si skoč!
Že je překážkou vichr ? Ale, vichře, jen duj!
Kdo slouží, ten nezná "kdyby" a "proč".
Musí břímě své nosit, pokud kráčí a žije;
ve jménu císařovny: pošta do Indie.

Od jedle k dubu, potom k aloi vpřed,
at' pláň to či stráň či at' skalní to bok,
at' rýžová pole, at' sžehnutý hřbet —
dýše bronzová hrud', letí v sandálech krok.
Od vlaku k srázu a přes horské šíje
jde vzhůru, jde nocí pošta do Indie.

Tam na horách skvrna, tam na cestě bod!
Tam se stezky zdola, slyš, zvoneček zní!
Tam nahoře zmatek, kde opic je rod —
jsou v plápolu mraky, svět veškeren bdí:
vždyť čeká i slunce, že to na poplach bije:
"Ve jménu císařovny, pošta do Indie!"

BALADA O KRČMĚ RYBÁŘSKÉ

To v krčmě bylo rybářské,
kde matrosů je dům,
tam ze všech krajů sedali —
od Golfu k ostrovům —
a prášili a bafčili
a pili gin a rum.

O moři lhali ohnivém,
kde bez pomoci jsou,
o zemi lhali pod nebem
a hvězdách nad hlavou —
kdo chtějí rum a pijí líh,
jak promluví, tak lžou.

O vrazích lhali, o vracích;
a jak a kam kdo plul,
kus bajky Bohem dokládal
a peklem druhou půl;
a spílali a bouchali,
až otrásal se stůl.

Tam sedal Jens, měl býčí šíj
ten modrooký Dán
a na huňatých prsou měl
Ultrudin talisman —
ze stříbra křížek, chránící
od neštěstí a ran.

Tam sedal Pamba Malajec,
tam bezuchý byl Jake
a Luz i kuchtík Flandera,
co po africku pek,
a Jack, co haldy prodával
kalhot i kazajek.

Bostonský Salem Hardieker,
ten kůže byl a kost,
pak Fin, pak Rus, pak míšenec,
pak z Portugalska host —
u Fulty bylo, rybáře,
čertovských chlapů dost.

Jim Anka byla šenkýřkou
a s muži znala hrát,
šla do Collingy z Tarnova
svou lásku prodávat,
zde v Jaun-Bazaru přemnohý
ji námořník měl rád.

Už víc než tucet prstýnků
jí v odměnu byl dán,
též blůz a řetízků a spon;
teď na týden jí pán —
tak zákon chtěl to přístavní —
byl Salem Bostoňan.

Však nekoupil si jistotu,
že sám jen Anku má;
jak na souši, tak v přístavech
je láska vrtkavá,
též Jens, ten modrooký tur,
lákání její zná.

Kdo muž jsi, nuž — co muž, to nůž,
zde platí boj a pěst,
a zemřít může do rána,
kdo za dne propil čest,
zde v krčmě Fulty rybáře
se řadí o sto šest.

Měl býci šíj, měl chladnou krev
ten modrooký Dán
a smál se, až se Ultrudin
mu házel talisman —
ze stříbra křížek, chránící
od neštěstí a ran.

"S bostonským držíš Salemem
a teď jsi jeho, vím.
Hleď, zítra na loď nasedám
a zpět se poplavím
skrz Kategat a přes Hjelm
až k rodným vodám svým."

Zhrzený cit když přejde v zášť,
je muž jak bezhlavý.
"S bostonským držíš Salemem" —
však ona, toť se ví,
jen křičí: "On mi nadává",
a pokřik strh se zlý.

Zařičel Salem z Bostonu,
na schodech někdo vřísk,
po zdi se tanec stínů mih,
pojednou nůž se blýsk
a přes židli se kácel Jens,
jak holí by ho třísk.

Zemdlená hlava poklesá
a padá Ance v klín.

"Já zítra ráno nasedám
a k velikonočním
já svátkům domů dojedu.
A Ultruda, já vím,

mne bude čekat. Proč je tma ?
Kdo mně to udělal?"
Dochroptěl hlas a uváz dech,
jen z Anky pláč se dral
v rybářské krčmě, když tam Jens,
ten silák dodělal.

A tak byl zabit Jens, ten tur,
ten modrooký Dán,
a hned mu Anka ukradla
Ultrudin talisman —
ze stříbra křížek, chránící
od neštěstí a ran.

ONA VŠAK PĚLA .
Má byla, jedině má. Snědou já shléd ji.
Němou jsem z ležení táh a za ruku ved ji.
Kmen její v patách nám byl, dřív než jsem vzal ji.
Slyše ji k jitru se smát, já miloval ji.

Zůstali průvodci mí v daleké dáli.
Rychle jsme proběhli les. V tom se to valí —
před námi vře to a řve v proudění tupém.
V hrůze jsme čekali smrt, lupič i s lupem.

Dřív než jsem vypustil zbraň, kterou jsem mával,
skočila na úzký kmen, v řece jenž plaval.
Srstnatý kasajíc šat, jenž nahotu kryl jí,
volala k bohu vichrů, by zachráncem byl jí.

Strom, jak by vydrou se stal — Bohu buď sláva —
od břehu do středu vod strhnout se dává.
Řinčíc a svištíc v klín vln, sekyra sjela.
Úžas byl ve mně i děs -- Ona však pěla!

Za námi zánik a zem. Vůkol se koupal
v azuru třípytivý mír, k nebi jak stoupal.
Nebylo šeptu ni slov, stenu ni stínů.
Náhle se rozlila zář po vodním klínu.

Docela v blízkosti nám nebe se vzňalo.
Slunce jak olbřímí rek z propasti vzplálo.
Před naším okem, kam žár plamen svůj metá,
řítí se ohnivý vůz do brány světa.

Žili jsme — přežili, div! — hořící závrat'.
Stromu však nakázal Bůh: "Zvolna se navrat'!"
Kázal mu v opačný směr k břehu nás hnáti,
zpět v našich nepřátel moc. A byli jsme svatí!

Muži, jež rozlítli hon, lísat se jali,
pokorně hrbili hřbet, chvěli se, káli.
K nohám se vrhaly nám děti a matky--
Prorok a knězka my šli z rozbřesku zpátky!

TULÁCI

Bělásku svinuté lupení,
rozkvetlý jetel včele —
a cikánské krvi cikánská krev,
tak po zemi platí to celé.

Po celé zemi, má holčice,
být na nohou po všechen čas,
po celé zemi a v podzemí —
a na konec u tebe zas!

Z těžkého dusna Evropy,
z kalu a mouru jen ven,
až na konec světa, můj miláčku —
na konci světa je den.

Kanec k prohřátým bažinám,
jeřáb k rákosí vod —
a k cikánské holce cikán-chlap,
ten těkavý tulácký rod.

Strakatý had k slunci rozsedlin,
kamzík na horský sráz —
a k cikánské holce cikán-chlap,
a oba na cestu zas.

Ba na cestu oba a zas a zas
a potom po moři jet,
křížem a krážem jde pocestný krok
po celém světě a zpět.

Vydej se po stopě cikánů,
kde ledovce modravě žhou,
kde z borovice je sněhulák,
kde stěžně jak pancéře jsou.

Vydej se po stopě cikánů,
kříž jihu kde na nebi vzplál,
kde víchř svým koštětem vymetá
moře jak taneční sál.

Vydej se po stopě cikánů,
kde západ kles do pustých vod,
kde západ a východ jedno jsou
a čínská jen míhá se lod'.

Vydej se po stopě cikánů
v taj lesů indických,
kde nachem i opálem svítí břeh
a ticha líhnou se z tich.

Krahujec k výškám do vichřic,
jelen v zelený les —
a mužské srdce k dívčímu,
tak za starých časů, tak dnes.

Ba, mužské srdce k dívčímu —
je rychlý můj kočovný stan.
Na konci světa je bílý den —
nám na toulky vesmír je dán!

MANDALAY

Do moře se děvče dívá u pagody birmanské,
a jak sedí si tak líně, na polibky myslí mé.
Třes jen, větře, listím palmy, chrámový ty zvonku, hřej:
"Vojáčku, můj Englishmane, vrať se mi do Mandalay!"
Vrať se mi do Mandalay,
k indické se flotě dej,
neslyšíš, jak veslo pleská od Rangoonu k Mandalay ?
Ach, na cestě k Mandalay
létavých je rybek rej;
přes moře když svítá z Číny, bouří to vždy nádherněj.

Kouřila, jak jsem ji poznal, cigáro své ohromné,
sladkým jménem byla zvána jak po sábske královně,
do zelena čapku měla, žlutou sukni nosila,
ke studené noze modly horké rty své přitiskla.
Co s tou modlou! ani zbla
o Budhu víc nedbala,
když ji tam, kde jsem ji našel, ústa moje zlíbala.
Tam na cestě k Mandalay
létavých je rybek rej;
přes moře když svítá z Číny, bouří to vždy nádherněj.

V mlhách byla pole rýže, zvolna slunce dřímat šlo;
vyňala své drobné banjo, zpívajíc si "Kulla-lo!"
Ruku v ruce, líce k líci, zírali jsme, jak se tmí,
voraři jak dříví plaví, parolod' jak přijíždí.
Slon se hrbil pod tíží
v mastném bahně pobřeží,

kde tak těžce visí ticho, že se sotva dýchat smí.
Tam na cestě k Mandalay
létavých je rybek rej;
přes moře když svítá z Číny, bouří to vždy nádherněj.

Ted' je pryč a pryč to všechno — nechtěj si anebo chtěj —,
nejede mi žádná tramvaj od Temže až k Mandalay;
v Londýně jsem začal chápat slovo veteránských rad:
"Ten, hlas východu kdo zaslech, o jiný už nechce dbát."
O nic víc už nechci dbát,
chci jen slunce vidět plát,
dýchat palmy, česnek čichat, slyšet zvonky chrámu hrát.
Tam na cestě k Mandalay
létavých je rybek rej;
přes moře když svítá z Číny, bouří to vždy nádherněj.

Líto je mi boty trhat na té dlažbě špinavé,
a tou zatrachtitou mlhou prolezlé mám kosti své.
Tady ať si třeba ženich padesáti holek jsem,
ať mi o své lásce mluví — co mi po tom žvastu všem!
Hrubé ruce hrubých žen,
od beefsteaku tváře jen —
Divukrásnou znám já dívku, zelenější znám já zem!
Tam na cestě k Mandalay
létavých je rybek rej;
přes moře když svítá z Číny, bouří to vždy nádherněj.

Na východ chci od Suez, tam, kde není ctnost a zlo,
kde se Desateru navzdor napojí, co žíznilo;
zvonek pagody mě volá, tam, jen tam jde přání mé,
do moře chci líně zírat u pagody birmanské.
Tam na cestě k Mandalay,
k indické se flotě dej,
naši choří na lehátkách leží cestou k Mandalay;
tam na cestě k Mandalay
létavých je rybek rej;
přes moře jak svítá z Číny, hřímá to vždy nádherněj!

PRESTOLY MĚST A ŘÍŠÍ

Prestoly měst a říší
před zorem času jsou
tak jako květy, jež dýší
a zítra mrou.
Ale jak listí rašit zná,
jak jaro kvést,
znavená půda zhrzená
květ nových vydá měst.

Svým dneškem ozářen,
narcisek nemůže znát,

jakýmže zmarem zimy a změn
jeho předchůdce zvadj
má špetku vědění,
ale smělost jak rek,
má sedm svých nocí a sedm svých dní
za nekonečný věk.

A čas, který k věcem, jež jsou,
tak přelaskav jest,
chce toutéž slepotou
nás k témuž rekovství vésti
v tu chvíli kdy mřem —
my prach, my se stíny stín —,
"Žít bude," vroucně si opakujem,
"po věky každý náš čin!"

AŽ STVOŘÍ SE POSLEDNÍ OBRAZ..

Až stvoří se poslední obraz a vyschnou barvy všech tub,
až nejstarší zanikne malba i nejmladší kritik hňup,
my na krátkou zdřimnem si věčnost — tot' nezbytný k obrodě čas
než tvůrce všech tvořivých tvorů nás do tvorby povolá zas.

Kdo dobrý byl, žít bude šťastně: smí na zlatém voze se vézt
a po plátně mílovém jezdit štětcem z vlasatých hvězd:
nebeští světci a svaté budou mu za model,
sta roků bude je kreslit a nezemdlí od svých děl.

A Pán jen bude nám soudcem, jenž chválu i hanu smí dát.
A pracovat nebude nikdo pro slávu nebo plat —
jen pro rozkoš tvorby. A každý hvězdu bude mít svou
a vytvoří svět, jak jej vidí — to pro tvůrce světů, jak JSOU.

OTROCI MZDY

Ó, vznešená je svatyně,
kde geniům lze dlít,
kdož z vůle své jsou výš i vně
všech našich banalit!
Takový velduch rozhled má
a nejstrmější vzlet,
od něho slova závazná
jsou hodnotících vět.

Však my, my otroci své mzdy
a trapných svízeli,
my, denně obět' nevěry,
my, v pospas dáni zlu,
co mužem chtít než vynajít
a potom najímat
ty, kdož jen práci dělají,

za kterou mají plat ?

Vždyť mlýn i soud a důl i člun,
stráž, zákop, chrám i krám
a dílna, škamna, pult i trůn,
ať hledíš sem či tam,
i Žid i Řek a všechn věk
ten jeden znají řád:
chcem ty, kdož práci robí svou,
tu, za niž berou plat.

Bez moci vtip a slovo jest
i všenadaný bloud,
jenž nemá sil, by dílo své
moh skutkem ovládnout.
Zde pod sluncem je trpká zem;
zlo mohou zmenšovat
jen ti, kdo práci robí svou,
tu, za niž berou plat.

Když po trampotách lopoty
se rodí z pracných snah
vzor prostoty, vzor čistoty,
ba čistší, než byl v snách —
ne světec to, ne mudřec to,
kým div ten moh se stát,
však ti, kdo práci robí svou,
tu, za niž berou plat.

Jim tedy osud poctu vzdej,
jak starý svět kdy vzdal,
k nim tedy země úctu měj,
ať chce, ať nechce král;
ne z milosti, však dle své cti
tam stůj též, kde jim stát,
ti, kteří práci robí svou,
tu, za niž berou plat!

Ne ti, kdo množstvím zhrdají,
ne, kdo mu lichotí,
ne, silami kdo mrhají
a mrtvě robotí:
však ze svých sil kdo do hry chvil
svůj život znají dát,
ti, kteří práci robí svou,
a berou za ni plat,

ti velcí jsou, ti v dílnu jdou
a jmou se pracovat
a dokončují práci svou
a berou za ni plat.

TAJEMSTVÍ STROJŮ

Ze slojí nás vybrali a rud,
v pecích svářeli a v tavírně.
Kus byl točen, jiný bit a kut,
otloukán a broušen vnitř i vně.
Místečko nám k hnutí račte dát.
Uhlí, olej, voda, toť, co chcem.
Jestli v přesný vpravíte nás řád,
budem se vám točit nocí dnem.

Trhat známe, zdvihat, nést i dout,
sázet, orat, vytápět a tkát,
skákat, běhat, lehat, létat, plout,
slyšet, zřít a sčítat, číst a psát!

Přes půl zeměkoule chtěl bys hovořit ?
Rci nám, jak tvůj přítel sluje a kde dlí.
Nikam neštví se, kraj světa nech ho být,
my mu zahouknem tvůj dotaz užaslý.
Odpověď ? Chce mít k ruce ruku tvou ?
Vždyť je možné, by ses nalodil!
Poveze tě vodstvo, nám jež věrna jsou,
živých našich sedmdesáttisíc sil.

Tvého povelu člun spěšný vyčkává.
U mola, hle, kotví Mauretanie.
Sotva velitel mu pákou pokyn dá,
olbřím devaterých palub ožije.

Mají horstva odkrýt svoje temena
a k tvým nohám složit skácený svůj hvozď?
Má se vlévat v řeku voda pramenná
či zrát pšenice, kde byla neplodnost ?
Máme svážet proudy do nížin,
máme z lavin vláhu nachytat,
aby jela tram a bujně klepal mlýn,
aby zavodnil se ovocný tvůj sad ?

Rozkaž, prosím! Dej nám dynamit!
roztrhat nám dovol žulu skal,
rozzízněné pláně zdlouha nechej pít,
nech, by pustý úhor jezerem se stal.

Toho však buď dbalý, jakýže náš řád!
Nedovedem chápat mýlku nebo lež.
Je nám neznámo mít soucit a mít rád.
Jeden chybný hmat — a zahyneš!
Síly máme víc, než jakou měl kdy král.
K píštům pokorný, buď zbožný před koly!

Dotek náš by všemu tvářnost novou dal —
na zemi jsme vším: jen bohy nikoli!

Kouř z nás krátko jen ti nebe zahalil.
Hvězdná obloha tvůj zor zas k výškám zve.
Rozmach naší velikosti necht' jakýkoli byl —
nejsme ničím víc než dětmi hlavy tvé!

PODMOŘSKÉ KABELY

Vraky se nad námi lámou, jejich prach k nám do hlubin dští,
kde bílí slepl hadi spí v poušti nejpustší.
Zvuk ani ozvuk tu nezní; slizce vlny se trou
a, porostlé trsem škeblí, kabely plazí se tmou.

Zde v dutém životě světa, kde zemských žeber je hrot,
slova, to lidského slova, je tlukot a třepot a jas;
výstrahy, radost i sten zní v šedivé prázdnotě vod,
kde panuje síla proudů, jimž hmat není dán ani hlas.

Je zabit čas, otec lidí, svět bez času dosazen zaň,
ruce se sdružují v hloubkách, kam nepronik sluneční třpyt.
Hovoří přes poušť lidé, jež bez mezí roztrhla pláň,
dnes nové šeptá se slovo: "Jedno my tělo chcem být!"

VYNÁLEZCE

(PŘI ČTENÍ R. W. EMERSONA>

Prostor i čas ho zdržoval,
však člověk nedal se jim.
Prostor i čas děl: "Nesmíš dál!" -
a člověk jim odsek: "Smím."

Spal Nový svět kdys v nehnutí,
prostor i čas si postál tam,
ba lidé každým milníkem
im budovali chrám.

Z těch lidiček však loudavých
tropil si mocný poklad smích
a lesk se olejem;
až Prométheu darován
ten světský dar, jenž zakopán
byl pod nejhlubší zem.

A tam, kde štít se k nebi pne,
blýskalo o závod;
lidem to bylo lhostejné —
mně to přišlo vhod.

Shléd jsem sílu živlů dvou:

ve vzduchu a v podzemí.
Jak jsem spjal je myšlenkou,
Nový věk byl zrozen mi.

Byť občas přerýván,
je pevný můj směr a cíl;
jako blesk, můj válec je hnán
zákonem zemských sil.

Olej ze studen mám,
s Franklinem jiskru jsem sved;
prostor a čas je jen klam,
člověk vykročil vpřed.

Pokavad po světě jsou
v pohybu vozidla má,
Adam okřídlenou
ne patu jen: duši též má.

JARMAREČNÍ PÍSNIČKA O HOVORU AUT

"Nu, přihnul si a teď to má,"
klečící doktor vzkřik;
pak: "Odneste ho," dodává,
"vždyť je už nebožtík."

I zvedli ho a odnesli —
jakžpak by odpor jim klad!
Pak do města ho zavezli,
dát tělo ohledat.

Rubášku na tvář — a ležel sám,
vytratili se hned.
Však vozy, co na trhu stály tam,
jaly se rozprávět.

Vůz Daimler si hlučně odkašlal,
co benzin rozváží:
"Náš venkov od té čeládky bral
jen škodu — tak co s ní ?

Zatím, co káží v kostele,
že vyplácí se jen ctnost,
my do ožralů vesele —
však jsme jich přejeli dost!

A i když je na živu necháme být
nebo druzi je vytáhnou,
víc pod naším kolem lze pochytit
než kdy u mámy na kolenou."

Vůz Armstrong zhurta vyskočil,
co jméno Siddeley měl:
"Já šoféra viděl a mrtev byl,
kol Granthamu jak jsem jel.

Krkolomnou tam cestu měl,
že nezlámat vaz byl div.
Ale ochlasta, co ho předejel,
ten z toho vyváz živ.

Já projel už poušť a bažiny,
já jel, kde stín a kde dům —
Ale proč hyne nevinný,
to nejde mi na rozum."

Pak Baby-Austin pozved svůj hlas -
vozík, co pojme jen dva:
"Pykají za prostor a čas,
ne za jednání svá.

Když milý jede s milou svou
a chce ji políbit
a příliš těsně se přitisknou —
smrt z toho mohou mít.

Navečer v takovém vozičku
sedli si v jeden kout —
a to byl konec těch mazlíčků.
A pak byl z toho soud.

Já po asfaltu a lučinou,
já jezdil, kde dlažba, kde vřes.
Ale proč mladí na smrt jdou,
nechápu ani dnes!"

Z Oxfordu Morris mu do slov pad
svou řečí páterskou:
"Jak můžem cesty Páně znát,
když z ohně a ocele jsou!

Jsou pod zemí ložiska naftová
a nad zemí blesků je let.
A kamkoli našim pánům se zdá,
my uprostřed musíme jet.

A jestliže někdo leží zpit,
v čí jméně na nás pak chce,
bychom ho zavezli v jeho byt
a k paní manželce ?

Bezpečně v Anglii nikudy

se opilcům nelze brát;
vlevo se dívej a vpravo vždy,
dopředu zírej i vzad !

Jak zatroubí klaxon, uskočit
z dřívějších musíš drah,
bud' do příkopu zabočit
anebo na příkrý svah.

Kde podroušení lidé jsou
neb láskou zmámení —
kdo za to, když si odnesou
smrt nebo zranění!"

Ohledač mrtvol se naklonil
a roušku s tváře mu sňal;
a každý z těch vozů, co na trhu byl,
se rozjel svou cestou zas dál.

ŠOFÉROVA SMRT

(ADAM LINDSAY GORDON)

Zvolna jed'te do garáže, než se s vozem rozloučím.
Mně už není žádný rekord přán.
Ten levý válec — doktoři jej srdcem zovou mým —
jak všecken stroj, je opotřebován.
Už nikdo nikdy nesmíchá mou látku pohonnou.
A silnici už čas mi neměří.
Můj finish vede do dílny, kde montováni jsou
všeho, co montuje se, montěři.

DYNAMO ZPÍVÁ

Jak mohu tušit, jaký řád
mé jsoucno řídí?
Však vím, že, chceš-li, tím se musím stát,
kdo místo tebe naslouchá i vidí;
tvůj vichr jsem; tvá kola roztáčím;
ač v poutech, volnost dávám synům tvým.
Jak mohu znát, jaks využil
té, mnou jež hýbe, síly ?
Však vím, že též jsem jednou z oněch sil,
jež samu oblohu by rozpoltily.
Já cestou blesků moh bych uniknout,
tvá zbabělost mne pustit ze svých pout.

HYMNA VÍTĚZNÉHO LETCE

(až poletí od východu na západ rychlostí 1000 mil za hodinu)

My s řemeny a sedly
mnoho si hráli let,
až jsme na koně vsedli,
jenž nám podrobil svět,

až se plamen a hřídel
a válec i šroub
vydal do horských sídel
a přes mořskou hloub.

Ale vítr, jenž zavál
ptačí rozlet a hlas,
naší chůzi se smával
a předháněl nás.

Už jsme byli jak racci,
ba jak vítr a vzduch,
nás nepředstihli ptáci —
leda slunečný bůh.

My zřeli: on jas je,
jeho nebeský krok
hbitější nás je —
a proto je nám sok!

*

Hle, světlo se plíží
k okraji clon:
stín zrůd, když se blíží
bůh Apollon.

My poblíž jsme tebe,
jen se k západu kloň,
hoj, po šířce nebe
nás, Hélié, hoň!

*

Ó ty zlatý, co je ti ?
Kdeže utkvěl tvůj vzlet ?
Což tvůj vůz, který letí,
lze zadržet?

Hle, ve chvílích zory
se nepřestává tmít,
nepřišly Hóry,
aby rozžehly třpyt.

Což se dostali z cviku
běhouni dne?

Rafij na ciferníku
nad ně rychlej se hne.

My jsme v letu — ty váháš,
jsi bůh, který mdlí,
přejít se zdráháš
cíp východní.

Jsi maják, jenž hasne,
jsi fanál, který zbled,
naší záře jsi jasné
stín, vrhaný zpět.

Ted' nad zemí věje
polední chlad,
zem, k noci jak spěje,
už tuší tvůj pád.

Tvé pouto, ty jatý,
se nerozlétlo.
Hélie zlatý,
tvé nevzešlo světlo!

VELIKÉ LODI (1914-1918)

Proč chcete zas vyplout, vy veliké lodi,
s tím anglickým uhlím tam na vodní step ?
"My pro maso plujem ti, pro sýr a jabka,
my přivezem vejce a máslo i chléb."

A kam pro to jedete, velké vy lodi,
a kam, až mi zmizíte, zprávu vám dám ?
"My na Quebec plujem, my před Honkong plujem,
piš na Nový Zéland, piš do Bombay nám."

A když se co stane, vy veliké lodi,
a zkázou-li bude Vám cizí ten kraj ?
"Pak nebudeš snídat jam ani kávu,
pak nebude suchar a nebude čaj."

Tak vám vymodlím slunko, vy veliké lodi,
hru modravých vlnek a od vichru klid.
"Nech si vánek a vlnky! My veliké lodi
jsme železné vespod, máme z ocele kryt."

Tak vám zbuduji maják, vy veliké lodi,
a řidiče přidám, kde jsou bradla i tes.
"Ach, řidičů máme jak o posvícení,
a průplav je světlý, jak byl by tam ples."

Tedy cože vám smím, vy veliké lodi,
co na pomoc vyslat a do kterých míst ?
"Vyšli koráby na stráž tam do oceánů,
ať nás nestíhá nikdo, když nesem ti jíst;

neboť kýta, již krájíš, a chléb, který lámeš,
a všechno, co musíš, a všechno, co rád,
co den my ti vezem, my veliké lodi,
a kdyby nás lapili, hladem bys pád!"

UMÍRAJÍCÍ

(1918)

"Toto je stát. Stát nadprávi.
Smysl státu je stát. A na tom dost!"
(— Toto je průstřel. Šel do hlavy.
Roztříštil čelist a klíční kost.)

Někteří zmírají v praskotu pum.
Někteří v zásece drátěné.
Někteří s bujným hurá a bum.
Někteří náraz. Ten zde ne.

"Zákon, toť vůle, již král vnutí všem."
(Půjde to k smrti. Tak jako vždy.)
Na vzduchu. V ponorkách. Pod člunem.
Někteří v troskách paluby.

Někteří v sesutých zákopech.
Někteří smrti jdou v hovoru vstříc.
Jedněm to trvá sotva dech.
Jiným půl roku. A ještě víc.

"V životě neplatí dobro a zlo.
Leda ono, jež nakáže stát."
(- Ještě s ním pod nůž? To sotva by šlo.
Leda cos proti bolestem dát!)

Někdo mysl má pobožnou,
třebaže z kobky k popravě jde.
Smilstvem a smyčkou jedni mrou.
Zlehounka jiní. Ten zde ne.

"Na slabé vrhnu se, na zrádce!
Zničím, kdo mi v cestě stál!"
(- Ať napíše raděj, co říkat chce!
Mluvením by se vyčerpal.)

Jedni mrou zticha. Někdo tak sláb,
že nad sebou sám by se rozbrečel.
Někdo i v smrti je špatný chlap.

Zde tenhle by lépe nežít měl.

"Já k téhle válce byl donucen.
Já nechtěl nic víc než své právo: žít!"
(- Trojitou dávku mu dejme jen;
menší, ta by mu nedala klid.

Zde jehly. Kéž jenom dokoná,
dokud ten jed ještě působí.
Nač se to těma očima ptá ?
Ovšemže. K Bohu! Bůh to ví.)

MATČIN SYN

V mučivě dlouhém, strašném snu
přizračný vidím stín:
zřím kohos, kdo přišel o rozum;
ten kdosi — mé matky je syn.

Dům bláznů, ten je mrtvější
nad hrob a nad žalář;
tam zákaz je přespat nahoře,
tam zákaz je holit si tvář.

Ne pro chorobu, ne pro zločin
mé matky syn vržen tam jest:
však proto, že více naň vložili
břemen, než možno je snést.

Co bdění, co strachu ze smrti,
co zimy a hřmotu i zla
hodili synu mé matky v číš —
až číš ta přetekla!

Ducha i tělo mu zlámali
a zůstat musil přece živ:
víc chtěli na synu matky mé
než na kom živém kdy dřív.

A zrovna že nesměl mrtev být
a viník nebyl a chor,
byl trápen déle mé matky syn
než jiný smrtelný tvor.

A nikdo neví, zdali a čím
a kdy se zhojit to má.
A necht' i v zrcadle vidím vous —
já vím: ten kdosi jsem já!

CHVALOZPĚV NA TĚLESNOU BOLEST

Ó matko zapomínání,
jíž hlavu složit smím v klín,
jež s duše nám snímáš zoufání
a uspáváš vědomí vin!

Červa, jenž v nitru ryje dál,
i nehasitelný žár —
ty obě dvě dýky překonal
trýznění tvého dar.

Velíš, a oči se nezavrou,
noc velíš proslzet,
velíš, a okamžiky jsou
dlouhé jak řada let.

Mučíš nás potmě, až náš cit
svá muka zří, byť slep,
mučíš nás k jitru, kdy podstoupit
nám nového rána je škleb.

Tvou trýzní vyčerpáno je
srdce, že prosit jen zná,
když večer se blíží: "Kéž ráno je,"
když ráno: "Kéž je zas tma!"

Však trýzeň když v klid se promění
a ustane strážně tvé dar,
hned po tom lichém zlepšení
mučí zas červ, bodá žár.

A proto z hlubin buď chvála ti,
my na lůžku přejem ti dík:
kéž osten zas tvůj se navrátí,
ne obou těch pekelných dýk!

VYZNÁNÍ VÍRY

VYZNAVAČ PŘÍRODNÍHO NÁBOŽENSTVÍ:

Maso jsem z velryby pojed, ach,
co měsíc už páchne u skály ...
Ted' cítím bolest v útrokách —
pročpak mě bozi tak ztýrali ?
Mám běhavku, že jsem jak duch,
jsem poloslep, mám neduh zlý!
Ó žel mých modliteb a tuch!
Proč mě mí bozi tak zřídili ?

VYZNAVAČ POHANSTVÍ:

Což v kryse a myši též jiný tvor
než blecha se může zahnízdít ?

Po celém domě se rozlez mi mor;
ó, jak mě bozi tak zmučili!
Své poslední příbuzné pohřbil jsem dnes
a všichni tak nábožně na smrt šli!
Odnese si to můj domácí kněz,
že bozi tak hrozně mě ranili.

VYZNAVAČ VIRY STŘEDOVĚKÉ:

Žumpa mi studnou, byt je louží —
křesťanský způsob to vezdy byl.
Horkost a loupání matku mi souží —
Ó, pane můj, pročs mě opustil ?
Svatí, jež vzývám, mi nepomáhají;
však ani vindru nedám již
duchovním, co mě okrádají!
Ó, pane můj, proč mě opouštíš ?

VYZNAVAČ HMOTY:

Osmset slepic mám v drůbežárně
a po tuctech hyne ta pýcha má!
Bůh o mou víru se uchází marně,
když se mnou takhle nakládá.
Co za tu lopotu mít jsem moh —
co za ty peníze ukrutné!
Zůstanu zkrátka neznaboh,
jelikož Pánbůh nezná mne!

VYZNAVAČ POKROKU:

Dát na armádu i halěř jen,
to bláznovský by zločin byl.
Můj syn byl v Belgii utracen.
Ach, proč mne Tvůrce opustil ?
Vraždit a pálit a loupit zboží,
to že má božstvo za svůj cíl ?
V novinách napadnu sluhy boží,
protože Bůh mě zarmoutil.

SBOR VYZNAVAČŮ:

Teče-li kotel, není to nic.
Však zlé je, když se nespraví.
My neměli čaj už přes měsíc.
Ted' celý vesmír je děravý!

ZÁVĚR:

Je počátek z Tvůrce. Však o konce nedbá.
Bylť svobodný vdechnut lidem duch.
Co vzklíčí, to je již pozemská setba —
a ne, že by tě opouštěl Bůh.
To, co kdo zasil, to bude žíti.
Toť odvěký úděl našich sil.
Dí sudba: máš pánem nad sebou býti!

To vždy jen sám sebe jsi opustil.

V PORODNICI

Nám rozkazuje sestřička,
jak z Písma její slova jsou;
a nadře se ta maličká,
ta útlá dívka bez prsou!

Netkaná štůčka, pustý lán,
květ bez slunce a bez včelky,
cizinka tam, kde lásky chrám —
a učí ty, kdož jsou jak my.

Je do pláče, je bujně nám
a všechněm je to děvče milé,
kterému není úsměv znám
a které nezná kratochvíle.

Jižní ty větře, vzbud' ji, vzbud',
své vůně vytřep kořenné,
dýchni jí v oči, zlíbej hrud',
ať poznává, ať prohlédne.

Jsme hrubé, pohrdáme jí,
i v něžnostech my nezvedené;
jet' mimo bránu zrození
to dítě — dítě nezrozené.

Nám rozkazuje sestřička,
jak z Písma její slova jsou;
a nadře se ta maličká,
ta útlá dívka bez prsou!

KDYŽ

Když bezhlavost svým okem klidně měříš,
ač tupen, sám že nejsi bezhlavý,
když, podezříván, pevně v sebe věříš,
však neviniš svých soků z bezpráví,
když čekat znáš, ba čekat beze mdloby,
jsa obelháván, neupadat v lež,
když, nenáviděn, sám jsi beze zloby,
slov ctnosti nadarmo však nebereš,

když umíš snít a nepodlehnout snění,
když hloubat znáš a dovedeš přec žít,
když proti triumfu i ponížení
jak proti svůdcům společným jsi kryt,
když nezoufáš, necht' pravdivá tvá slova
lstí bídáků jsou pošlapána v kal,

když hrouť se tvé stavení a znova
jak dělník v potu lopotíš se dál,

když spočítat znáš hromadu svých zisků
a na jediný hod vše riskovat,
zas po prohře se vracet k východisku
a nezavzdychnout nad hořem svých ztrát,
když přinutit znáš srdce své a čivy,
by s tebou vytrvaly nejvěrněji,
ač tep a pohyb uniká ti živý
a jen tvá vůle káže "Vytrvej!",

(

když něhu sneseš přílišnou i tvrdost,
když svůj jsi, všem necht' druhem jsi se stal,
když, sbratřen s davem, uchováš si hrdost
a nezpyšníš, byť mluvil s tebou král,
když řekneš: "Svémi vteřinami všemi
mně, čase, jak bych závodník byl, služ!",
pak pán, pak vítěz na širé jsi zemi —
a co je víc: pak, synu můj, jsi muž!

KOŠÍČEK

Život vše přijme, vše dá ti,
já dávám sebe jen sám.
Co mám si na světě přát? —
Vždyť jediný život jen mám.
Prodat jej? Nenajdu jiný.
Rozdat? A jak na to jít?
Nejlepší jest: vždy jak muž si jen vést
a ostatní nechat vše být.
Šťěstí! Štědré ty štěstí!
buď ke mně hodné či ne!
Když nepředcházím si štěstí,
šťěstí si předchází mne.

Neštěstí, to není dáma,
nestoudná děvka to je,
trajda, všem trhanům známá,
běhna, ať přijde, ať jde.
Vod' se s ní jednou — jsi slaboch!
Chod' si s ní znova — jsi bit!
Vyhod' ji ven, když ti dá "Dobrý den!"-
jen tím si vykoupíš klid.
Šťěstí! Štěštěno, štěstí!
Ráčíte, dámo, si přát?
Když nepředcházím si štěstí,
vidím je před sebou stát.

Šťěstí, to není dáma,
ta koketa nalíčená,

ta lehtavá prohnálost samá,
jež s každým se milkovat zná.
Pozdrav ji — flirtuje s jiným.
Klaň se — dělá ti nos.
Čelem jen vzad! nech tu fíflenu stát —
hned na tvůj se přilepí šos!
Štěstí! Štědré ty štěstí!
Schůzku — ? Či kvinde — ? Ach ne!
Když nenamlouvám si štěstí,
štěstí si namluví mne!

STARONOVÉ RYTÍŘSTVÍ

Kdo mu zavěsí řád?
"Já," výpar děl,
jak se nad džunglí chvěl,
"já mu zavěším řád."

Kdo mu zapěje žalmy ?
"My," řekly palmy,
větreš šustící palmy,
"my mu zapějem žalmy."

Kdo mu připásá meč ?
Dí slunce: "Já!
Než dokoná,
mu připásám meč!"

Kdo mu připevní pás ?
I zaznělo hořce:
"My, zmenšené porce,
mu utáhnem pás."

Kdo chce ostruhy připnout ?
"Já," břitce děl
jeho velitel,
"mu chci ostruhy připnout."

Kdo mu potřeše rukou ?
A zimnice zcela
upřímně dělá:
"Já mu potřesu rukou."

Kdo mu přinese víno ?
"To má je kúra,"
dělá chininu kúra,
"já mu přinesu víno."

Kdo ho podrobí zkoušce ?
"Já." řekla země;
"ať stulí se ke mně,

já ho podrobím zkoušce."

Kdo ho rytířem uzná ?

A řeč zněla sladká:

"Vlast, jeho matka,
ho rytířem uzná."

Ved k rytířství kdysi pud po avantýře.

A dnes totéž tě pasuje na rytíře.

CHLADNÉ ŽELEZO

"Stříbro je pro děvčátka — zlato pro paní —

měď, ta je pro umělce, jenž zná se v tepání.

" "Dobrá," řekl si baron, v své tvrzi zakopán,
"ale železo, chladné železo, všeho světa je pán."

I přestal svého pána i krále poslouchat,
zved proti němu odboj a vytrh před jeho hrad.

"Stůj!" zvolala naň děla tam od královských bran,
"železo, chladné železo, nad tebou je pán!"

Tu baronovi přešel i jeho rádcům smích,
když krutě mu páčila děla do řad prořidlých.
Rytíři padli a baron byl do žaláře dán
a železo, chladné železo, mu vládlo jako pán.

Král promluvil však vlídně — královská věru to řeč:
"Což kdybich ti dal milost a kdybich ti vrátil tvůj meč ?"
"Ne," odpověděl baron, "v posměch nechci být brán,
jen železo, chladné železo, nad světem je pán."

"Pláč leda pro zbabělce, modlitba pro šaška jest,
smyčka pro chabou šíj, jež korunu neumí nést."
"Je menší má naděj než malá, můj úděl pošlapán,
vždyť železo, chladné železo, nad světem musí být pán."

A král mu odvětil slovem, jakých málo zaslechl svět:
— "Zde chléb máš a víno — chci s tebou povečeřet.
Chci říci ti ve jméně Panny, jejíž klín byl požehnán,
jak železo, chladné železo, může být nad světem pán."

Vzal víno, požehnal je; pak požehnav rozlomil chléb;
a předloživ jídlo i nápoj: "Byl ze železa to hřeb!
Hle, protknuty jsou ruce a provrtána je dlaň.
Hle, železo, chladné železo, všeho světa je pán.

Je bolest pro zoufalé, rány pro muže jsou,
balšám pro chorá srdce zmožená lopotou.
Bud' prominuta ti zrada, tvůj hřích bud' neztrestán —
Vždyť železo, chladné železo, nad světem musí být pán!

Žezlo je pro chrabrého, koruna pro smělce,
trůn patří tomu, kdo ví a kdo dokáže, co chce!"
"Ó ne" a baron poklek, pokorou překonán,
"železo, chladné železo, všeho světa je pán,
železo s Kalvárie všeho světa je pán!"

V BOUŘI

(1932)

Je půlnoc. Do rána — sklon hvězd
nás nesmí šálit — dlouho jest.
Dávno jsme nečas čekali.
Je zde. Je zlý. Je pomalý.

Chvilku se zdá: je po něm již.
Tot' právě signál, že jde blíž.
Cos horšího než zmatek jen
může nám přinést příští den.

Být vůkol vidět hroty skal,
nikdo by v život nedoufal:
jen poukryto v noci je,
co mine nás, co rozbije.

Spolehu není na úder,
jenž námi hodí, kam náš směr;
nárazy nutno zadržet,
jež chtl nás na břeh vrhnout zpět.

Zde jek — zde hrob. My slyšet chcem,
že to tam dýchá pod strojem.
A vždycky, řev když poustal,
slyš zdola hukot. Jedem dál.

Ba, jedem dál. Byť na smrt snad,
od břehu chcem se odpoutat.
A pokud moře nestihnem,
nejásej nikdo: vyhrál jsem!